

«ТАСДИҚ МЕНАМОЯМ»

Ректори Муассисаи давлатии таълимии

«Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Б. Ғафуров», доктори илмҳои таърих, профессор

Усмонзода Аюб Ислом

« 29 » 04 2022с.

ХУЛОСАИ

МУАССИСАИ ДАВЛАТИИ ТАЪЛИМИИ «ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ ХУҶАНД БА НОМИ АКАДЕМИК БОБОҶОН ҒАФУРОВ»

Рисолаи номзадии Қаҳорова Супарна Хучамуродовна «Имконияти педагогии омодагии донишҷӯёни донишгоҳҳои педагогӣ ба инкишофи шавқи маърифатии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбӣ ии Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобочон Ғафуров» ба анҷом расидааст.

Дар давраи омодагӣ ба таълифи рисола Қаҳорова С.Х. ба сифати сармуаллимаи кафедраи математикаи олий ва амалӣ ва унвонҷӯи кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобочон Ғафуров» фаъолият бурдааст.

Соли 2009 факултети математикаи Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобочон Ғафуров» – ро бо ихтисоси муаллимаи фанни математика хатм намудааст.

Шаҳодатнома дар бораи супоридани имтиҳонҳои номзадӣ ба Қаҳорова С.Х. аз ҷониби Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобочон Ғафуров» соли 2021 дода шудааст.

Ба сифати роҳбари илмии унвонҷӯ Шаропов Шавкат Аҳмадович – доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров» таъйин шудааст.

Аз натиҷаи муҳокимаи рисола чунин қарор қабул карда шуд:

Мубрамияти мавзӯи рисола дар он ифода меёбад, ки дар шароити имрӯзаи рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон вазифаи асосии низоми таҳсилот тарбияи шахсияти соҳибсаводи зудҳаракате мебошад, ки барои мустақилона ба даст овардани донишҳои назариявӣ ва азхудкунии маҳорати амалӣ қобилият дорад. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон имрӯз як қатор ҳуҷҷатҳои меъёрӣ – ҳуқуқие вучуд доранд, ки ҳадафу вазифаҳои инкишофи низоми таҳсилотро таъйин мекунанд.

Вобаста ба ин, дар марҳалаи муосири низоми таҳсилот яке аз мушкилоти мубрами навсозии мундариҷаи таълим ин гузаронидани корҳои илмӣ тадқиқотӣ мебошад, ки ба навсозии мундариҷаи таълим дар соҳаи риёзиёт равона карда шудаанд. Бо назардошти аҳамияти ин муаммо ва тақвият бахшидан ба нерӯи зеҳнии ҷомеа Ҳукумати мамлакат солҳои 2020 – 2040 – ро бистсолаи омӯзиши илмҳои табиӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф эълон намуда, инчунин, чиҳати амалисозии ин иқдом доир ба гузаронидани озмуни ҳарсолаи «Илм – фӯрӯғи маърифат» қарор қабул кард. Ҳадафи асосӣ аз иқдоми зикршуда ташаккул додани ҷаҳонбинии илмӣ ҷомеа, рушди шавқи маърифатии ҷавонон ва тафаккури техникӣ, пайванди илм бо истеҳсолот ва хусусан, ҷалб намудани ҷавонон ба ихтироъкорӣ ва навоарӣ ба шумор меравад.

Аз ин лиҳоз, дар айни замон, олами педагогӣ дар ҷустуҷӯи мундариҷаи нави таълим мебошад.

Дар шароити муосир педагоги босалоҳият зарур аст, ки эҷодкорона андеша меронад, барои амалӣ кардани фаъолияти касбии гуногунҷиҳат, густурда ва иҷтимоӣ қобилият дорад; хушодоб ва дорои ҳисси эмпатия буда, дар муносибат бо кӯдак ва наврас таҳаммулпазир аст; ба худ хос будани хислат ва мухторияти нисбии худинкишофи уро

дарк менамояд; дорои маҳорати таъмин кардани муоширати дохилигурӯҳӣ ва байнигурӯҳӣ, ҳалли низоъ дар коллективи бачагон аст; хамеша барои худинкишоф кӯшиш намуда, шавқи бачагон ва ҳамкоронро ҳамчун шахсияти ҳадафманд ва боғайрат бедор месозад.

Аз ин лиҳоз, шарти муҳимтарини фароҳам овардани асосу ангезаҳои хонандагон ба азхудкунии маҷмӯи зарурии донишҳо инкишоф додани шавқи маърифатии онҳо мебошад.

Муаммои ташаккули шавқи маърифатии хонандагон ва омода кардани кадрҳои педагогии сатҳи таҳассусашон баланд дар таҳқиқоти муосири психологию педагогӣ яке аз ҷойҳои асосиро ишғол менамояд. Ба ҳалли муаммои мазкур ба андозаи назаррас самаранокии раванди таълим вобаста аст, зеро шавқу рағбат фишанги муҳими фаъолияти маърифатии мактаббача ва воситаи асосии беҳтаргардонии он мебошад.

Мавзӯи таҳқиқоти илмии Қаҳорова С.Х. як қисмати муҳими нақшаи илмӣ – таҳқиқотии кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Гафуров» буда, дар Шӯрои Ҳамоҳангсозии таҳқиқотҳои илмӣ дар соҳаи илмҳои педагогии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба кайд гирифта шудааст.

Мазмун ва мундариҷаи кори диссертатсионӣ ба шиносномаи ихтисоси 13.00.08 – назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ 13.00.08.01 – назария ва методикаи фанҳои дақиқ (илмҳои педагогӣ) мутобиқ аст.

Кори диссертатсионӣ мустақилона, дар заминаи омӯзиш ва таҳлили амиқи асарҳои фалсафӣ, равоншиносӣ, педагогӣ, барномаҳои таълимӣ ва инчунин таҳқиқи Ҳамаҷониба ва ҷамъбасти таҷрибаи педагогии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии ҷумҳурӣ таҳия гардидааст.

Дар кори илмӣ асосҳои методологӣ ва назарияи муаммои таҳқиқот муайян карда шудаанд; самти омодагии омӯзгорони оянда ба кор оид ба ташаккули шавқи маърифатии мактаббачагон зимни таълими математика як қатор ихтилофот ошкор гардиданд, ки барои аз худ

намудани донишу маҳорати дар фаъолияти ҳаёти минбаъдаи онҳо зарурӣ ва инкишофи қобилияти эҷодии онҳо мусоидат менамоянд; мафҳуми «рушди маърифатии хонандагон» ҳамчун тавсифи ҳамгиро инкишофёбандаи шахсият ифода гардидааст; робитаҳои қонунӣ, ҳамбастаи байни ҷузъҳои ташкили диди ба шахсият нигаронида, ки дар таълими хонандагон татбиқ мешавад, ошкор шуданд.

Нуқтаҳои асосии рисола, натиҷаҳои таҳқиқот ва тавсияҳои пешниҳодгардида ба муқаррароти фалсафӣ дар бораи моҳияти шахсият, робитаи диалектикий раванди маърифат ва фаъолияти фаъолнаи инсон дар инкишофи шавқу рағбат ва эҳтиётот; таълимот оид ба моҳияти психологӣ шавқи маърифатӣ, нақши пешбари фаъолият дар ташаккули шахсият; муқаррарот дар бораи ягонагии диалектикий назария ва амалия; концепсияҳои психологию педагогӣ оид ба маҳорати методии омӯзгор асос меёбанд.

Таҳқиқоти ҳамачониба, ки аз пажӯҳишгар муайян намудани хусусиятҳои сифатӣ ва миқдории низоми педагогиро тақозо менамояд, ба муаллифи рисола имкон додааст, ки фарзияи пешниҳодшударо бо эҳтимолияти қавӣ тасдиқ намуда, нуқтаҳои асосии рисола, натиҷаҳои таҳқиқотро ба таври илмӣ асоснок кунад.

Дар бобати муайян сохтани тамоми марҳалаҳои таҳқиқот: банақшагири, интиҳоб ва асоснок намудани мавзӯ, таҳияи сохтори диссертатсия, муайян кардани ҳадаф, вазифаҳо, объект ва предмети таҳқиқот, ҷустуҷӯй ва дарёфти адабиёти зарурӣ оид ба мавзӯи таҳқиқот, ҷамъоварӣ ва муназзам намудани маълумоти озмоишӣ ва коркарди онҳо, таҳлили натиҷаҳои коркарди маълумоти озмоишӣ, омода ва интишор кардани мақолаҳои илмӣ, иштирок дар ҷамъиҳои илмӣ, ҷамъбасти натиҷаҳои таҳқиқот ва навиштани диссертатсия инъикос меёбад.

Боэтимодӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқот бо методологияи илмӣ, низоми методҳо ва методикаҳои, ки ҳамдигарро пурра мекунанд, тариқи мувофиқатсозии интиҳоб ва тавсифҳо, санҷидани методикаҳои

озмоишӣ дар амалияи фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, коркарди математикии маълумоти эмпирикӣ таъмин гардидааст.

Навоварии илмии таҳқиқот дар нуқтаҳои зерин ифода меёбад:

– раванди омодагии омӯзгорони оянда ба инкишофи шавқи маърифатии мактаббачагон аз ҷиҳати назариявӣ коркард шуда, тарҳи амал кардани он нишон дода шудааст;

– мафҳуми «шавқи маърифатӣ» дақиқ гардида, аз ҷиҳати мундариҷа пурра шудааст;

– сохтори омодагии донишҷӯ ба инкишофи шавқи маърифатии мактаббачагон дар шакли маҷмӯи ҷузъҳои томи бо ҳам алоқаманд (ангезавӣ, назариявӣ, амалӣ, рефлексивӣ) пурра гардида, аз ҷиҳати мундариҷа такмил ёфт;

– амсилаи омодагии омӯзгори оянда ба инкишофи шавқи маърифатии мактаббачагон ҳамчун тарҳрезии илмӣ-назариявии омодагии донишҷӯ аз ҷиҳати назариявӣ асоснок ва ҷорӣ гардид, ки аз ҷузъҳои мақсаднокӣ, методологӣ, мундариҷавӣ-протсессуалӣ ва меъёрӣ – ташхисӣ иборат аст;

– имконияти педагогӣ ва меъёрҳои муқаррар шуданд, ки ба омодагии донишҷӯён барои инкишофи шавқи маърифатии мактаббачагон мусоидат мекунанд.

Аҳамияти назариявии кори диссертатсионӣ дар он зоҳир меёбад, ки дар ғанӣ гардидани назария ва амалияи таҳсилоти педагогӣ бо дониши муосири илмии асосҳои назариявӣ – методологии омодагии донишҷӯён ба инкишофи шавқи маърифатии мактаббачагон; муназзам намудани ҷузъҳои мундариҷавӣ, методӣ ва протсессуалии раванди мазкур; аз ҷиҳати назариявӣ асоснок намудан ва тарҳрезии амсила, муайян кардани имконияти педагогии омодагии омӯзгорони ояндаи математика ба инкишофи шавқи маърифатии мактаббачагон; дар муайян кардани маҷмӯи воситаҳои меъёрӣ – ташхисӣ барои мониторинги раванди мазкур ифода меёбад.

Дар диссертатсия се марҳалаи ба ҳам алоқаманд амалӣ гардид ва тавсиф карда шуд, оид ба инкишофи тамоми нишондиҳандаҳои шавқу рағбати хонандагон корҳои озмоишӣ нозоратӣ анҷом дода шуда, натиҷаҳо дар ҷадвалҳои ҷамъбасти инъикос гардидааст.

Аҳамияти амалии таҳқиқот дар он ифода ёфтааст, ки дар рафти таҳқиқот оид ба амалисозии омодагии омӯзгорони ояндаи математика ба инкишофи шавқи маърифатии мактаббачагон ба даст омада, метавонанд дар донишгоҳҳо, аз ҷумла, педагогӣ, институтҳои тақмили ихтисоси омӯзгорон ҷиҳати фаъолияти самаранок оид ба баланд бардоштани сатҳи маҳорати педагогии омӯзгорони математика ба инкишофи шавқи маърифатии мактаббачагон истифода шаванд, ҳамчунин омӯзгорон дар фаъолияти ҳаррӯзаи амалӣ метавонанд методикаи таҳлили шавқи маърифатии мактаббачагон ба фанни математика ва тавсияҳои аз ҷиҳати илмӣ асоснокшудаи роҳбарии педагогии раванди мазкурро ба кор баранд.

Методҳои дидактикии коркардшуда, тавсияҳои методӣ бо истифодаи воситаҳои инноватсионӣ дар раванди таълими ибтидоӣ, амалӣ гардидани таъминоти методӣ ва коркарди низоми меъёрҳои нишондиҳандаҳои шавқи маърифатии мактаббачагон ҷиҳати рушди маҳорати омӯзгорони фанни математика, метавонанд истифода шаванд.

Тавсияҳои педагогии дар рисола пешниҳод гардида дар раванди фаъолияти педагогии муаллиф ба сифати омӯзгори донишгоҳ амалӣ гардида, натиҷаҳои он дар ҷаласаҳои кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии МДТ «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Б.Ғафуров», дар семинарҳо, конференсияҳои илмӣ-амалии сатҳи байналхалқӣ ва ҷумҳуриявӣ (2018 – 2022) муҳокима шудаанд. Татбиқи натиҷаҳои таҳқиқот дар амалияи омодагии омӯзгорони математика ба инкишофи шавқи маърифатии мактаббачагон тавассути маҷмӯи мақолаҳои интишорёфта, хондани лексияҳо ва гузаронидани машғулияти амалӣ дар донишгоҳ, роҳбарӣ ба таҷрибаи педагогии донишҷӯён сурат гирифт.

Натиҷаҳои таҳқиқот ва нуктаҳои асосии рисола дар маводҳои семинарҳои илмӣ-назариявии кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбӣ, конференсияҳои анъанавии ҳамасолаи устодони Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров, дар конференсияҳои илмӣ - назариявии ҷумҳуриявӣ вилоятӣ нашр гардидаанд.

Мақолаҳои илмӣ ва илмӣ – методии нашршудаи муаллиф, автореферати диссертатсия мундариҷаи асосии рисолаи илмиро инъикос мекунанд.

Матлабҳои асосӣ, натиҷаҳо ва хулосаҳои таҳқиқот дар 12 мақолаи муаллиф, аз ҷумла дар 5 мақолаи илмӣ дар нашрияҳои бонуфузи тақризии ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шуда инъикос ёфтаанд.

1. Мақолаҳои илмӣ дар маҷаллаҳои тақризии, ки ҚОА назди

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҚОА ФР тавсия кардаанд:

[1 – М]. **Кахорова С.Х.,** Аликулова Ш. Педагогическая культура учителя как важный фактор профессиональной компетентности. Вестник ТНУ. №5.2019. Часть 2. – С.221-225. ISSN 2074 – 1847

[2 – М]. **Кахорова С.Х.,** Имомова М.А. Фаъолияти эҷодии маърифатӣ ҳамчун омили муҳими рушди шахсияти хонанда. Паёми Пажуҳишгоҳи рушди маориф. Силсилаи илмҳои педагогӣ ва психологӣ. №1(29),2020. – С .132 – 135. ISSN 2617 – 5620

[3 – М]. **Кахорова С.Х.,** Имомова М.А. Имкониятҳои китоби дарсӣ дар бедор кардани шавқи хонандагон ба дониш. Паёми Пажуҳишгоҳи рушди маориф. Силсилаи илмҳои педагогӣ ва психологӣ. №4(32). 2020. – С. 73 – 77. ISSN 2617 – 5320

[4 – М]. **Кахорова С.Х.** Педагогические и методические подходы к развитию познавательного интереса школьников. Вестник ТНУ 2022. №4 – С.139 – 145. ISSN 2074 – 1847

[5 – М]. **Кахорова С.Х.** Педагогическая позиция учителя в совершенствовании развития познавательного интереса учащихся в учебном процессе. Вестник ТНУ.2022. - №5.-С. 204 - 211. ISSN 2074-1847

1. Мақолаҳои илмӣ дар нашрияҳои дигар:

[6 – М]. **Кахорова С.Х.**, Аликулова Ш. Педагогические концепции о проблемах культуры учителя //Раҳнамои омӯзгор. №1 (2) 2019. – С. 44 – 50.

[7 – М]. **Кахорова С.Х.** Педагогические концепции о проблемах культуры учителя. Проблемы современной педагогики. Научно – методический журнал НИИПН при ГОУ «ХГУ им.ак. Б.Гафурова». Худжанд. №1, 2020. – С.38 – 42.

[8 – М]. **Кахорова С.Х.**, Имомова М.А. Познавательная активность как фактор развития личности учащихся. //Коллективная монография: «Проблемы формирования профессиональной компетенции будущего учителя». Худжанд: изд - во СИ Файзибоев. «Меродж».2020. – С.215 – 223.

[9 – М]. **Кахорова С.Х.** Некоторые вопросы подготовки будущих преподавателей математики к повышению интереса учащихся к знаниям. //Республиканская научно-практическая конференция, посвящённая изучению и развитию естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования 2020 – 2040 гг. на тему: «Актуальные проблемы естественных, точных и математических наук в развитии промышленности страны». г. Бустон – 2022с. 26.02.2022. – С. 211 – 215.

[10 – М]. **Кахорова С.Х.** О некоторых вопросах формирования интереса школьников к изучению математики. Коллективная монография. Худжанд: Меъродж. 2020. – С.215 – 223.

[11 – М]. **Кахорова С.Х.** Повышение уровня познавательного интереса как фактор эффективности процесса обучения //Материалы республиканской научно-практической конференции: «Современные проблемы прикладной математики и их роль в формировании технического мировоззрения общества». г. Худжанд – 2021. 22.03.2021. – С.227 – 230

[12 – М]. **Кахорова С.Х.** Развитие интересов учащихся как фактор стимулирования познавательной деятельности. //Масъалаҳои педагогикаи муосир №1, 2021. – С.101 – 107.

Кори диссертатсионии Кахорова Супарна Хучамуродовна дар мавзӯи «Имконияти педагогии омодагии донишҷӯёни донишгоҳҳои педагогӣ ба инкишофи шавқи маърифатии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон» рисолаи ба анҷом расидаи таҳассусӣ буда, дар сатҳи зарурии илмӣ – назариявӣ омода шудааст ва ба талаботу меъёрҳои Низомномаи «Тартиб додани дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ», ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 таҳти №267 тасдиқ шудааст, пурра ҷавобгӯ аст.

Диссертатсияи Кахорова Супарна Хучамуродовна дар мавзӯи «Имконияти педагогии омодагии донишҷӯёни донишгоҳҳои педагогӣ ба инкишофи шавқи маърифатии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.08 – назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ 13.00.08.01 – назария ва методикаи фанҳои дақиқ (илмҳои педагогӣ) пешниҳод карда мешавад.

Хулосаи мазкур аз тарафи ташхисгар, номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Раҳмонова Дилбар Зикриёевна тартиб дода шуда, дар ҷаласаи кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров» муҳокима ва қабул шудааст.

Дар ҷаласа 14 нафар иштирок доштанд. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» –14 нафар, «муқобил» – нест, «бетараф» – нест. Қарор бо як овоз қабул шуд. (Протоколи №9 аз 29 апрели соли 2022).

Мудирӣ кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров”, номзади

илмҳои педагогӣ, дотсент

Котиби ҷаласаи кафедраи педагогикаи
ичтимоӣ ва касбӣ

Элмуродова Садбарг
Худойназаровна
Ғафорова Сурайё
Пӯлотҷонова

Маълумот барои тамос: 735700 Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.Хучанд,
к.Мавлонбеков- 1.тел.(+992)927233378. почтаи элек.: Sadbarg_68@bk.ru
вебсайт: www.hgu.tj

Имзои С.Х.Элмуродова ва С.П.Ғафорова тасдиқ мекунам.

*Сардори РК ва КМ МДТ «ДДХ ба номи академик
Бобоҷон Ғафуров»*

Наврузов Э.М.